

**"НЕВРОЛОГИЯ" ФАНИНИ ЎРГАНИШ ЖАРАЁНИДА
ИНТЕРФАОЛ ТАЪЛИМ УСУЛЛАРИДАН ФЙДАЛАНИШ**

¹Абдуллаева Муборак Беккуловна,

²Хусанова Мукаддас Актамовна

^{1,2}Тошкент давлат стоматология институти,

³Абдурахимова Камила Ғайратовна,

⁴Ғиесова Наргиза Адилловна

^{3,4}Абу Али ибн Сино номидаги жамоат саломатлиги техникуми .
<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7778282>

ARTICLE INFO

Received: 20th March 2023

Accepted: 26th March 2023

Online: 28th March 2023

KEY WORDS

Талабалар, педагогик
амалиёт.

ABSTRACT

Иш неврология фанини ўрганишда замонавий ўқитиш усуллари қўллашнинг ўзига хос хусусиятларига бағишланган.

Олий таълим олдида турган энг муҳим муаммолардан бири бу мутахассисларни тайёрлаш сифатини оширишдир. Тиббиёт университети талабаси ва битирувчиси тиббиётда замонавий технологиялар ва инновацияларни ривожлантиришга мувофиқ нафақат дастур фанлари бўйича билим олиши, ушбу билимлардан, тадқиқот усулларидан фойдаланиш кўникма ва малакаларини эгаллаши, балки мустақил равишда янги илмий маълумотларга эга бўлиши, ўз касбий даражасини ошириши керак. [1; 3].

Шунинг учун таълимнинг фаол шаклларида фойдаланиш долзарб бўлиб қолади. Неврология кафедрасида ўқитиш жараёнида анъанавий ва фаол таълим технологиялари қўлланилади. Маърузалар, амалий машғулотларда талабалар билимини тест синови ва бошқалар анъанавий усуллар ҳисобланади. Амалий машғулотларда муаммонинг сабабини топиш ва уни ҳал қилиш зарур бўлган аниқ диагностик вазиятларни таҳлил қилиш усули, мунозаралар ва ишбилармонлик ўйинлари усули каби муаммоли таълимнинг замонавий усуллари қўлланилади. Кейс усули ва ишбилармонлик ўйин усулидан фойдаланиш оддий анатомия, асаб касалликлари пропедевтикаси, патофизиология, фармакология бўйича жуда юқори даражадаги асосий билимларни назарда тутаяди, шунинг учун ушбу фаол таълим шаклларида фойдаланадиган дарслар кўпинча хусусий неврология курсни ўрганишда ўтказилади.

Ишнинг мақсади: муаммоли таълим усуллари асосида Неврология клиник интизомини ўрганишда ўқитиш усуллари такомиллаштириш.

"Шошилинич ҳолатлар" бўлимидаги мавзуларни таҳлил қилишда вазиятли таълим усули қўлланилади, бу сизга маълум бир муаммони вазифа шаклида шакллантиришга имкон беради, талабани уни ҳал қилишга ундайди ва гуруҳ талабалари ўртасида рақобат яратади. Қоида тариқасида, 12-13 кишидан иборат талабалар гуруҳи 3 кишидан иборат кичик гуруҳларга бўлинади. Ҳар бир кичик гуруҳ оғир касаллик ёки

касаллик клиникаси бўлган беморни тавсифловчи вазиятли масалалар вазифасини олади.

Вазифа қўйидаги маълумотларни ўз ичига олади: беморнинг шикоятлар ҳақидаги ҳикояси, тавсифланган шикоятлар пайдо бўлган вақт ва ҳолатлар, беморнинг биринчи шикоят қилинган пайдан бошлаб шифокор билан суҳбатгача бўлган ҳолатининг динамикаси, объектив клиник (неврологик) тадқиқот маълумотлари.

Мақсад кичик гуруҳлар олдида қўйилади: дастлабки ташхис қўйиш ва асослаш, касалхонага ётқизиш масаласини ҳал қилиш, шошилинич чораларни кўриш, кичик гуруҳ талабалари томонидан таклиф қилинган қўшимча тадқиқот усулларидадан фойдаланган ҳолда дифференциал диагностика ўтказиш ва бунда шифокорнинг тактикасини (ҳаракатлар кетма-кетлиги ва табиати) аниқлаш.

Дарс мавзуси бўйича ишни тугатгандан сўнг, кичик гуруҳ иштирокчиларидан бири ўз кичик гуруҳининг иш натижалари тўғрисида ҳисобот беради. Қолган кичик гуруҳлар маърузачининг тингловчилари ва муҳолифлари сифатида ҳаракат қилишади ва кейин ҳисоботни баҳолайдилар. Ўқитувчининг роли суҳбат ёки мунозарани, масалан, муаммоли масалалар ёрдамида, иш вақтини назорат қилишда йўналтиришдир. Ўқитувчи назарий жиҳатларни умумлаштиради, тушунтиради, эслайди ёки тегишли адабиётларни ҳавола қилади. Мавзуни муҳокама қилиш ўқитувчининг хулосаси билан якунланади.

Неврология кафедрасида талабаларга интизомни ўргатиш жараёнида ишбилармонлик ўйини усули қўлланилади. Ўйин атрофидаги воқеликни билишнинг содда ва самимий усули бўлиб, билим, кўникма ва қобилиятларни ўзлаштиришнинг энг табиий ва қулай усулидир. Тиббиётдаги иш ўйини имкон беради:

талабаларни касалликларни аниқлаш ва беморларни даволашда шифокорнинг касбий амалий ишларига жуда яқин бўлган интеллектуал фаолият муҳитига сингдириш;

тарбия функциясини таъминлаш;

тўғри ва нотўғри ҳаракатлар ва қарорларга қараб ўйинчилар учун динамик равишда ўзгарувчан расм яратиш;

дифференциал диагностикани энг қисқа вақт ичида амалга ошириш қобилиятини машқ қилиш ва энг содда ва энг қулай усуллардан фойдаланган ҳолда оптимал даволаш тактикасини белгилаш;

беморлар ва ишдаги ҳамкасблар билан мулоқотнинг мақбул психологик муҳитини яратишга ҳисса қўшиш;

бирламчи тиббиёт тармоғида-поликлиникада амбулатория шароитида, тез ёрдам машинасида, туман шифокори сифатида самарали ҳаракат қилиш кўникмаларини ривожлантириш;

Мавзуни ўрганаётганда: ўткир мия қон айланишининг бузилиши, ишбилармонлик ўйинининг мақсади нафақат ўткир мия қон айланишининг бузилиши клиникасини ва тиббий ёрдамнинг турли босқичларида шифокорнинг хатти-ҳаракатлари алгоритмининг ўрганиш, балки бемор ва унинг қариндошлари билан алоқа ўрнатиш, ўз фаолиятини амалга ошириш қобилиятидир. тиббий ёрдамнинг турли

босқичларида шифокорларнинг узлуксизлиги ва мувофиқлаштирилган ишининг аҳамияти.

Ўйин сценарийси: "шифокор-бемор" ўйин тури.

Ўйинчиларнинг роллари ва функциялари тўплами:

1. Характерли шикоятлар билан "бемор" ;
2. "Доктор — - касалхонагача бўлган босқичда биринчи ёрдам;
3. "Тез ёрдам шифокори";
4. "Шошилич тиббий ёрдам бўлими шифокори";
5. "Ихтисослаштирилган бўлим шифокори";
6. "Беморнинг қариндоши".

Ўйин қоидалари: " бемор " ташхис ҳақида хабардор қилинади. "Бемор" ва "қариндошлар" нинг вазифаси касаллик аломатларини тавсифлашдир. Суҳбат давомида" шифокор "шикоятлар ва анамнез маълумотларига асосланиб, қайси касаллик ҳақида ўйлаши, биринчи ёрдам чоралари алгоритминини аниқлаши," қариндош " га воқеаларнинг мумкин бўлган ривожланиши ҳақида хабар бериши керак. "Шошилич тиббий ёрдам шифокори", "тез ёрдам бўлими шифокори" ва "ихтисослаштирилган бўлим шифокори" турли босқичларда диагностика ва ёрдам тадбирларини амалга оширадидлар, шунингдек, "қариндоши" билан мулоқот қилишади, беморнинг касаллиги тўғрисида хабардор қилишади ва тегишли тавсиялар беришади. Тингловчиларнинг вазифаси саволларни шакллантиришнинг тўғрилигини, симптомларнинг тавсифини, "шифокорлар" тактикасини ва бошқаларни баҳолашдир.

Ўйин ҳужжатлари тўплами касаллик тарихи ва учрашувлар рўйхатидан иборат. Ўйин натижаларидан сўнг ўқитувчи тингловчилар билан биргаликда ўйин иштирокчиларининг фаоллиги ва материални ўзлаштириш даражасини беш балли тизим бўйича баҳолайди, хулосалар чиқаради.

Барча афзалликларга ва замонавий ўқув жараёнидаги муҳим ролга қарамай, иш ўйин усули ҳақиқий бемор билан мулоқотни тўлиқ алмаштира олмайди. Ўйин давомида вазиятнинг модели яратилади ва синфда вазифани муваффақиятли бажарган талабалар, шунга қарамай, бемор билан қандай алоқа қилишни билишмайди (ёки бир вақтнинг ўзида жиддий қийинчиликларга дуч келишади), анамнезни тўғри тўплай олмайдилар, асосий аломатларни аниқлайдилар, баҳолайдилар ва қўшимча тадқиқот усуллари маълумотлари таҳлил қиладилар.

Машғулот давомида тиббиёт талабаси ҳар қандай бемор ва ҳар қандай патология билан учрашишга тайёр бўлиши керак, шунинг учун тиббиёт талабаларига беморлар билан реал шароитда ишлаш имкониятини бериш керак. Беморлар билан ишлаш тиббиёт талабасига тиббий иш кўникмаларини, беморнинг тиббий картаси шаклида мавжуд маълумотларни умумлаштириш, таҳлил қилиш ва синтез қилиш қобилиятини ривожлантиришга имкон беради [1].

Асаб касалликлари кафедраси талабаларга зарур амалий кўникмалар ва мантиқий фикрлашни ўргатишга катта эътибор беради. Асаб касалликлари пропедевтикасини ўрганаётганда, синфдаги ўқитувчи дарс мавзуси бўйича беморларни сўров ва текширувдан ўтказиши, сўнгра талабалар билан беморда аниқланган аломатлар ва топик ташхисни шакллантиришни муҳокама қилади.

Хусусий неврология курсини ўрганаётганда ўқитувчи 2-3 кишидан иборат кичик гуруҳларни ташкил қилади, уларнинг ҳар бирига муаммо берилади — цикл давомида ўрганилган патологияси бўлган беморни ўқитувчи томонидан таклиф қилинган сўров ва текширув ўтказиш керак. Талабалар беморни динамик мониторингини ўтказадилар, касаллик тарихидан қўшимча тадқиқот натижаларини ёзадилар. Цикл давомида ҳар бир кичик гуруҳнинг талабаси бутун гуруҳга "ўз" бемори ҳақида ҳисобот беради. Текширув ўтказади, беморни текшириш ва кузатиш пайтида олинган маълумотларни баҳолайди ва таҳлил қилади, топик, дастлабки ташхис қўяди, ўхшаш клиник белгиларга эга бўлган икки ёки учта касаллик билан дифференциал ташхис қўяди, якуний ташхис формуласини ва рецептлар рўйхатини таклиф қилади, тавсиялар беради, прогнозни аниқлайди.

Беморни ҳисобот ва текширувдан сўнг кичик гуруҳнинг иши ўқитувчи раҳбарлигида бутун гуруҳ талабалари билан муҳокама қилинади. Муҳокама натижалари кичик гуруҳ аъзолари томонидан қайд этилади. Цикл охирида ҳар бир кичик гуруҳ талабалари текширилган беморларнинг касаллик тарихини ўқитувчига топширадилар.

Шундай қилиб, Неврология клиник интизомини ўрганишда анъанавий таълим шакллари ва муаммоли таълимнинг комбинацияси асосида ўқитиш усуллари такомиллаштирилди. Муаммога йўналтирилган машғулот ўз-ўзини ташкил этиш кўникмаларини шакллантиришга, ўз-ўзини ўрганиш ва ўзини ўзи бошқаришга олиб келади, яъни келажакдаги шифокорнинг касбий билимлари, кўникмалари ва шахсий фазилатларини эгаллашга онгли муносабат даражасини оширади. Бироқ, бу усул билимларни ўзлаштириш учун кўп вақтни талаб қилади ва анъанавий ёндашувга қараганда амалий кўникма ва кўникмаларни шакллантиришда камроқ қўлланилади.

References:

1. Агранович Н.В. Инновационные технологии в процессе обучения студентов медицинских вузов / Н.В. Агранович // Медицинские науки. [Электронный ресурс] — Режим доступа. — URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Medecine/13_101653.doc.htm (дата обращения 15.06.2014).
2. Компетентностно-ориентированное обучение в медицинском вузе: Учебно-методическое пособие / Артюхина А.И. [и др.]; Под ред. Е.В. Лопановой. Омск: ООО Полиграфический центр КАН, 2012. — 198 с.
3. Конопля А.И. Компетентностная модель подготовки специалиста-медика/ А.И. Конопля // ВО в России. — 2010. — № 1. — С. 98—101.